

מבעד למסכה

יצירים בתחלואות

אבן שדע
הדבר!
לפני איזה
זמן קראנו
בעתונים תל-
גרסה כי מנ-
הלי ומיעזי

הבננו שלנו נקראו באופן תכופ
למנדון לישיבה השוכה ויוצאת מן
הכלל לשם כדור שאלות רבות
עדי.

כידוע תוצאת הישיבה בלונדון
היתה — החלטה להוסיף למנהל
חראשי על משכורתו הזעומה עוד
מאה לא"י לחדש כדי להשלים המזומן
(8 מאות) ולא להשאיר הלילה זוגות.
רבים מאנשי תמיה וכן שאלו.
הוספה זו לשם מה היא באה?
האמנם אין אפשרות הקיום למשפחה
כזו בא"י — שיש לה אנב גב בית-
ארמון משלה (?) — כסכום הפעוט
של מאתים לא"י לחדש?

והנה בדו"ח שנדפס ביום השישי
העבר (27 אפריל) ב"הארץ" ע"ד
נשא הרקודים שנערך במלון פלטיין,
מצאנו פתרונים: "הפרסים יקרי-
הערך בעד רגליים יפות
ובעד פוקסטרוט, בוסטון וטאנגו, היו
מנרכת המטרוניטתא הוולגרי-
דית..."
ובכן הבל אתי שפיר!

ובאסרו חג של יו"ט, כלומר בכ' למאן
עם השכמת הבקר נכנסתי לבית
הדאר ומצאתי כבר על יד הדלון של
המברקים שני מופסיים, זכר ונקבה,
שמסרו תלגרם לפקיד.
מיד נתקרבת אליהם וקראתי
מאחורי גבם את כל נוסח התלגרם,
וזו לשונו ממש:

מוסקבה מאווארישצי
פאבעדילי! אימפעריא
ליסטקאיא לאשאד ראניעו!
פאסורייטע מיסיאצא פונ-
טוב !!!

ירוסלימסקי מופסי
ופרושו בעברית:
לחברינו במוסקבה!
נצחנו! סוס אמפריאליסטי
נפצע! שלחו אלף פונט!!!
ועל החתום
מופסי ירושלים.

שלוש הפגנות או יותר נכון
שלשה נסיונות להפגנה עשו הכופי-
סיים בחאשון למאי זה ושלשתם היו
כ"ה מוצלחים, כלומר, בכלם קבלו
כיבית נאמנות והגונות עד זוב דם.
וצריך להודות כי הפעם דפקו מקלות
היטויים בקצב ובכמה על ראשי
המופסיים ואפילו המופסות והמכות
הגיעו לתעודתן בלא איחור ועפ"י
האודיסה הנכונה (כמוכן) לא ע"י

האדר שלנו!), וכל כך למה?
מחמת שהשוטרים מבני עשרת הש-
בטים עמדו והרחיקו את הקהל בשעת
המחומה ע"י סגרימו וקראו בלשונם:
Move on! — "טאוואן!"
(וזו מכאן!) ואחב"י ענו אף הם
בלשונם: מו ב ו ג, מו ב ו ג!
ומכון מאליו שלא זו במקומם...

ותלמידי השמאלי ספר לי מתוך
התרגשות מעשה קטן ומזעזע...
כשעמד החבר בן-צבי על במת
"ציון" ופתח את נאומו לכבוד יו"ט
בדברים האלה: "חברים! הברות!
וזו ראשון לכאי! הגנדי!
הוא לנו! מה נשתנה העני הזה
מכל החנים? שבכל החנים —
והנה... בהלח ומרוצת ברחוב, כל
הקהל התפרץ החוצה לראות את
הפגנת המופסיים שבאה מסגרימו,
כשכלם הולכים בשורה ורגל אדם
לפניהם...

כשאך ראה ר' אברהם, דב"ר
קישטא את האדום האדום הזה קם
מכסאו אשר למול הקפה הערבי ונתן
פקודה נמרצת: "אללאלה יא וולאד!"
ושבת והודיה לאללאלה הכביר ששלח
סו"ם התיכת עבודה אצל המופי-
סי"ה... והשוטרים מבני דודנו הס-
תערו בסוסייהם על המפגינים לפזרם,
ואולם המופסיים לא ברחו ונטארו
עומדים במקומם, ארבעה ארבעה
אחוזי יד כדרכם, וקבלו בדגליהם
את האורחים הנכבדים על שתיים ועל
וגם המזטרה שלנו התקרמה

ארכע ואת מקלותיהם.
— ומה אמר לך, ר' עומות?
— הוסיף תלמידי עדיאליה מתוך
זעזוע — נפתחו ארובות השוטרים
ומבול של מקלות אלות ונבוטים הת-
היל יורד על ראשי המופסיים לרבות
זמופסות, ומכיון שנתנה רשות
למשחית אינו מבחין בין זכר לנקבה
ובין יד ורגל, המפגינים נתפזרו
ואולם הצעירה לא מסרה את דגלה
ולחצה אותו בגל מאצבי כהה אל
לבה ואל חולצתה שהאדיכה סהכלקות
ואי אפשר היה להכיר פינה ובין הדגל
האדום...

ומעשה במופסיים ידועה אחרת
שנרמסה ברגלי הסוס של הקצין
היהודי קמאה שערים בשעת ההפגנה
אשר על יד "בקר הוליים" ונפצעה
קשה...

ואולם גם המופסיים לא טכנו,
כנראה, את ידם בצלחתם והסוס
שנפצע בבטנו והקצין שנפל מינו
ארצח יוביחו!
ומספרים כי מופ"ס אחז, עולה
רגל, בא מתדרה לירושלם עיה"ס
לכבוד יו"ט כדי לחשתתף בשמחת
טענה ומ"ד קבל שבר הליכה ביד
רחבת, ולעכת זה ראו תלמידי שוטר
אחר ברחוב יפו ומקלו השבור בידו
(כנראה אחרי ההפגנה אצל סך
רימו!) וצולע על רגל אחת לכבוז
הרגל, כיעקב אבינו בשעתו אחר
האבקו עם המלאך...

נ"ח: סו"ם נגלו תולי הסרטים
האדומים על חוטי התלגרף בעירנו.
לא העיוו המופסיים לתלות הפעם
את דגליהם על מלודבר, כדרכם,
והלכו לתלותם לפני מלון-סדורסקי,
אך החלו המיפקלאך בעבודת הקרש
שלחם והנה הגיחו כמו מן האדמה
עני שוטרים, הניהו עליהם ועל דג
ליהם את ידם והובילום אחד כבוד
ישר לחד גריא... אי"ה ימצאו גם
את פלבלכי הקצות בעירנו בכתובות
האדומות ובודאי יגלו גם את עקבות
האחוד המופסיים עם בני דודנו
שם בעיר...

ובכ"ז — למה נבחר?
החג הגדול של "פעריווי מאי" כמעט
שלא ניכר רישומו בעירנו, ירושלם
עיה"ס טרם התקיימה ועודנה פורגנית
גלה, החנויות פתוחות, המשרדים
פתוחים לרוחה ביו"ט כמש כמו ביום
הול לחבדיל ופקידים מהפוע"צ
ואפילו מהאחדות ניקעם הלכו ביל-
קוטיהם תחת זרועותיהם לעבודתם
המשרדית כבורגנים אמתיים ימ"ש
ואפילו בן-צבי בכבודו ובעצמו חלל
הפעם את קדושת החג והלך לבלדיה
לושתתף במועצה לכבוד התקציב...

גם הפועלים שקנו הסתובבו
בחוצות ירושלם לראות במחזה המופי-
סיים והלכו לשמע את הדרשות של
הרבי'ם שלהם בתיאטרון "ציון"
ותקעו את סרטיהם האדומים כאלו
יצאו ירי חובתם, ואפילו שם במקום

המוכן לפורעניות, כלומר מסביב למאך
פיה של ברמן הית שקט ושקוה, שא!
כנראה בזכות השוטרים מבני דודנו
ומעשרת השבטים העומדים על המיש
מה, וקצין או שוטר מאחב"י בכל-
יראה ובכל ימצא כמעט מראשית
השביתה ועד היום הזה...
ויפת אמר מי שאמר כי רק ביום
הראשון לקאי התאימה השביתה במד-
אפית, ברחו לקיים מה שנאמר בתר-
רתנו הקדושה: "אך ביום הראשון
בשביתו שאור כבתיתכם..."

אנב, מכל השביתות הוא איצו
יבצע שי יחיה המנצח ומי המנוצח
אבל דבר אחד הוא ידוע כבר שאנחנו
נוצחנו, כלומר שהקהל משלם הוספה
של חצי גרוש לרוטל הלחם...
יראנו זה שלא: חשתא שכחה
המישלה לפרסם את המודעות של
ההתקהלות לפני נביטוסס והודרה
לפרסם לפני הראשון למאי כנראה,
שהחלו קצת לפהר גם מפני אחב"י
וכיפני ה"נבי מוס" עלגנו, אין זאת
כי אפ החמו להתחשב לא רק עם
הרוח כי אפ גם עם ה"ח שלנו.

ואם תראו רבותי, את דש בגדי
החדש שהיא קרוע אל תתפלאו!
נטרע מרוב הסרטים שנתקעו בו קיפון
האחרון. שערך בגפשמם: בראשון
למאי — הסרט האדום, בשני למאי
— סרט השחפת, כי שלשה מיני
"שחפת" היו לנו ב"ה בשבוע זה:
ביום שני; חיל הספר, ביום שלישי;

חיל המופסיים, וביום רביעי, היל-
הנשים והמופסאות לשחפת...
עברתי לפני מסעדת "אלרדון"
בררכי אל המערכת וראיתי על
המדרכה שלחן קטן שחיא כקושט
מסביב במודעות גדולות ולמוס ספד
רות ה"גינית וסרטים. לפנינו עמדה
אהות לא קטנה ולא מכוערה והיא
כבושה שהורים וכפה לבנה לראשת
כאהות רחמניה.

— "בששעה אדוני!" —
קראה אלי בעברי ובירה חוברת קטנה
וכרט של שחפת — "זה בלי כסף!",
לשמע דבורים אלה, בלי פספס,
הורתי אלית ולקחתי את שניהם
מידיה ואולם, אחת! מן השמים
מעכבים נשאתי את עיני לטרומ
וראיתי מה שלא ראית שפה בפכ
סיון ב— אשר בקימה העליונה
עומדת המשרתת — פליחה, ה"ר
ז"ת! — על הגוזזטרא הקטנה,
מזוינת במטאטא ודופקת כלי רחמים
על השטיחים — כאילו היו מופסיים
לחבדיל! — וענן דש של אבק וחיר
דקים יורד כטל משכים על ראשינו.

הבטתי רגע למטה אל הע-
הקטן הראיתי כרוז בצמיתות מזהיר
רות: "הבריאו את העם!"
והבטתי למעלה וראיתי מעשה השט"י
תים האומר: תגריחו את
העם!
וראיתי כמה פעמים בן אדם חולך
לתוכו ברחוב יפו על מדרכת בתר-
פינגולד, למשל, והנה פתאים הוא

מקבל מקלות מהגוזזטרא —
חנם אין פספס... מקלחת ביום חם
ופאבק החוצות אלא שצריך לסתם
בשעת מעשה את הנחירים!

אנב פנשתי ביום השחפת את
אוזן ממקדי וראיתי על דש בגדו
קרע לבו.
— מה זאת? — אמרתי לו —
הן הניב ייחש חפת ולא קרע
הקימת?
נפתל מכרי זה ואמר באפו אינך
פטינקטיבי!

— "אה! טעית, ייחשתי את
הסרט של קה"ס... שלח את ידו אל
סרטי ואמר: תן לי את זה... בשביל
הקולציה שלי..."
ומספרים כי בעיירה יהודית אחת
פרצה מגפה ר"ל על התינוקות ומיד
נהכנסו פרנסי העדה וכל כלי הקדש
בביתו של הרב'דסטא לנלות את סקור
הרעה ולמצא תרופה למהלה וכשמד-
פשים — מוצאים, ברקו ומצאו כי
רבו החטאים בעיירה, בחורים יוצאים
עם בתולות, נשים מנלות את שעריהן
ומקצרות בתחתונים כמנהג הזמן וכי
וכו" מה לעשות? — החליטו ליסד
ועד מפקח כלומר ועד של הפושד
הטאים כדי לבער את הרעה, להחזיר
את בנות ישראל למוטב ולהעביר את
דע הנורה מתינוקות ישראל.
הועד ה"מפקח נגש במרץ לעד
בודתו והחברים הצעירים התחילו

* * *
והיץ מה...כתובים... בת"א ישנו רבותי עוד עתו ספרותי בפריז, שנקרא שמו בצרפתית: Les Nouvelles Littéraires

ובגליון של 24 מרץ הוא מספר את המעשיה הנאה הזו, כמעט אנקדוטה:

במונטפריאל עיר הבירה של קנדה ישנה קהלה יהודית כמו בכל ערי העולם ובה משמש ברבנות הרב ויליאם שכטר. איד וכיצד נתלכלל שמו של הרב שכטר לשכספיר — אומר העתון הלז — זוהי שאלה הניגעת אך לחוקרים ולבלשנים מוסד חים ולחס פתרונים, ואולם איד שיחיה, רבנו שכטר זה שנעלב מלגול שם זה הזמין כרטיסי בקור, שעליהם היה אפשר לקרא באותיות מזהירות את השם "וואלף" במקום "וויליאם". — מפני מה שנית את שמך "וויליאם" בשם "וואלף"? שאלו מאתו — מפני מה אינו רוצה להיות שיצא ממנו ה"שיילוקס" אשר רגל של אנטישמיות נודה הימנו.

ככה קרה לשכספיר המסכן בקנדה וככה קרה פעם בירושלם עיה"ס גם לרבכם ר'

עז-מות

שעות היו מניעים לתחנת "כיראל" שיד" הנמצאת בחצי הדרך לא רחוק מר' יוסי הגלילי שם היו מסימים אהל ועליו כתוב באותיות מזהירות: "ברוכים הבאים". מצוה זו של הכ" נסת אורחים ביום קדוש זה היתה נחלתה וה"מינופיון" כמעט של הדר בניבון, נשמתה ערן ובתו של ר' רפאל זצ"ל. היתה מכינה חביות מים להשקות את היהודים ולרות את צמאונם מעיפות הדרך. היו עומדות חביות מלאות כל מיני כבושים, מלפפר נים ושאר ירקות ופת להם לרעבים, בעצם ידה היתה מכבדת את האורחים עוברי דרך איש לפי ערכו: מלפפונים כבושים לאנשים חשובים, לפת אדומה לכינונים ואנשים מנחות דרנא היו מסתפקים בלפת לבנה או בציר המפפונים.

ועכשו—עפים בני צפת במכוניות למירון כהלום יעוף וכיום אתמול כי יבוא ממש כמו בסיימה להבדיל מבל" ים האורחים יום אחד במלון הנאה ואי רופי של גב' רוזנפרב או של מיכרנ בצפת— וחסל!

ואפילו אוולארד זיידה נתפקרו והחליפו את חמוריהם בטרומבילים" ואת ה"גלא" שלהם בכסאות מרופדים לא רבותי, לא ירד בני למכס! ר' עז-מות לא יסע במכונית שלהם למירון! תרשכ"י — ואוטומבילים! כלאים הם זה בזה ואי' זונגם מן השמים!

של החמור. ואולם כשעלו על החמור המשיפע ירד ויצמן אהירנית על האוכף עד שהגיע לקצתו השני, כלומר עד זנבו של החמור קרא לחברו אחריו ואמר בזרגון:

— "איד האב שוין געענדיגט דאס עועל!" (כבר גמרתי עם החמור הזה) — תנו לי את השני!..

לפנים בישראל היו נוסעים שתיים שלש שעות מצפת למירון, ורכיבה זו על האוכף אעפ"י שהיה בה משום חלוצי עצמות וסכנת נפשות מכל מקום היה בה מעין קסם ושירה, ועכשיו בעלנותינו הרכים מסדרת עדת "ישורון" נסיעה באוטומבילים למי-רון — ממש כאילו נוסעים לתיאטר-אות או לכנוס של "המכבי" להב"דיל..

שמעו את אשר יקרה לכם פעם: כי תבאו באוטומבילים למירון לא תמצאו עוד את הרשב"י ולא את בנו מחמת שגם הם יקחו להם אוטומוביל ויבחרו בליה עוד לפני ההד"לקה!..

* * *

ומדי דברי במירון נבחיולולא דרשכ"י זוכר אני ימים עברו: אנשי צפת היו משכימין בכפר לאחר ההדלקה וחולכים מי ברכב של חמור ומי ברגל למירון כדי להשי' בין סלעי מגור. ישב ויצמן — ואז לא היה עוד מנהיג בישראל — על האוכף הרחב ואחז בשערות הרעמה

רון על הפרד ועל הג'לאל — מין אוכף רחב ומרובע שיש לו מצע של שער עזים הדוקר באחרים, ויהודים ויהודיות יושבים עליו בפשוט רגלים ובני עילת הסנדל וכלי פת משור לצדם בשביל השתיה ו"אשר יצר"י, ומטהיגי הדור, אוולארד זיידה, חולכים ומחמרים אהריהם.

והרגל נעשה טבע: יהודי צפת ולרבות הנשים חולצים מרגלי-הם עד היום הזה את הפנטופיל שלהם לפני עלותם על האוטומוביל, וזכר'בה על החמור למירון.. וחברוני עוד: מעשה באשה אחת שקראו לה חנת'דירלאנגע, זונתו של אלתר'נחום-מרדכי ואמו של יוסף מ כל מלמד'דרדקי שהיתה ארוכה כשר מה ושתי רגליה ארוכות ממנה. פעם נסעה למירון על חמור לא גדול ורגליה זג'יעו ארצה: נדמה שהיה זה חמור חולך על שש.. פתאום עמד הח'מור והמחמר הכה בו מאחוריו המשיד החמור דרכו הלאה והיא נשארה ער' מרת על רגליה..

ומספרים על ויצמן, שנסע בפעם הראשונה למירון דרך ראש פנם וצפת, וכימים ההם אין כבושים ואין אוטומובילים אלא דרך צרה, אב בכלל הולם אותה השם "דרך" — ומשופעת חמור ומי ברגל למירון כדי להשי' בין סלעי מגור. ישב ויצמן — ואז לא היה עוד מנהיג בישראל — על האוכף הרחב ואחז בשערות הרעמה

בתי אונגרו וכל ה"בתיים" למיניהם, והמיטאטא הארוך שלכם יעלה אבק כדי לתפר להן שמלות ארוכות עפ"י המורה האחרונה וה"ז'ורגל" של הודישו השוטרה ואגב החתימו את האמהות כנגד "כנסת ישראל". ולא זאת אלא, שהלכו מבית לבית אל הנ' שים הוקנות והכריחו אותו להאריך בשמלותיהן, להוסיף מן החול אל הקודש ארצה..

* * *

אין מה לדבר! משעה שנפתח הכמיש למירון ואח"כ"י נוסעים באר-טומובילים לרשב"י ולאליעזר בנו— הקדושה מסתלקת והולכת. לא! אין זו מירון של ככה, של לפני המלחמה ואפילו של השנים הראשונות לאחר המלחמה, נשאר רק איזה צל, איזו כבואה..

שערו בנפשכם: הרשב"י — ואוטומובילים! הן מקפחים אתם את כל השיור של הקדושה, חלטי'שליחן וחסידות אטיתית, שהיה משור עוד על מירון. הגעו בעצמכם, אילו נגול עפר מעל עיני הזקנים, מהגאון הר'ד"ב"ז זצ"ל או ר"נ נפתלי הנהל"ס, נש-מתו ערו, והיו רואים את אנשי פ"ק צפת נוסעים במכוניות ומובילים את ספרי התורה הקדושים באוטומובילים — מעשה "דייטשען" ר"ל!—מרא דעלמא כולא! היו סוגרים שוב את עיניהם פויו לא. לא! נסתלקה הש-כינה, נסתם השפע. זכורני, לפנים היו נוסעים למי-

המרטולים ועשו סימן על רגליהן הפ' עוטות ומסרו את המדה לאמותיהן כדי לתפר להן שמלות ארוכות עפ"י המורה האחרונה וה"ז'ורגל" של הודישו השוטרה ואגב החתימו את האמהות כנגד "כנסת ישראל". ולא זאת אלא, שהלכו מבית לבית אל הנ' שים הוקנות והכריחו אותו להאריך בשמלותיהן, להוסיף מן החול אל הקודש ארצה..

וכשבאו הגבאיות אל הרבנית ב-ה, אשתו של הרב המפורסם מפ' טריבורג, אשה צדקנית וחכמת לב והציעו לפניה לשנות את מלבושיה ע"י "האפנה" של הכולל ומדת הצ' ניצות של הדרשן השוטרה, ענתה להן בהלכה:

— כל ימי נהגתי ללכש כבת ישראל בשדה ועכשיו לעת זקנתי לא אשנה ולא אאריך, ובנותי אינו עומ' דות עוד תחת רשותי!

וכשישבתי, רבותי, בשבוע זה שלנו אינם מסתפקים בדבור וב...תתי ראות" שבכתב אלא שהם נגשים למעשה. בשבוע האחרון הזמנו ובאו להוצר שטרונים בעירנו האמהות הצ' ניעות של בני הכולל והביאו עמן את ילדותיהן בנות 4 ובנות 6, ושתי נשים, צדקניות, שתי גבאיות שנמנו מטעם הכולל תחת השגחת הדרשן השוטרה עמדו ומדרו במטרא שר ראשית חכמה נשלחה לכל בני

הכולל "התראה" בעברית ובזרגון וזו לשונה הזהב מומש:

הננו מזהירים בזה ומבקשים את כבודו לתקו את אשר עות בגדרי היר הדות לפי תקנת נשיא כוללנו היו עב"י הה"ה והגדרים והסייגים שגדרו רבוחינו הקדושים ז"ל כדי שלא נצ' טרד לפסק את תמיכתו ולהוציאו מבתי חסד דכוללנו אשר גם לפי חוקי הממשלה יר"ה אין טוב זכות תמיכה להעובה על תקנת נשיאי הכולל.

— אוי, רבי! מבי ת ד יצ' אה הרעה לישראל!

נמהל הרב הזקן ואמר: — ה' עמכם! מה קרה? — "מה קרה?" — שאל ראש החבורה מין דרשן-שוטה — מה קרה? אתה שואל? בעיני ראיתי את הרבני ת... שהיא מגלה משערה יותר מסנטימטר. הנה מקור הרעה!..

מה רעש? — ענה הרב — הו כל האיסור של גלוי שער האשה בא מפני החשש שמא יראו הנברים ויבאו חלילה לידי הרהורים-כמה הדי ברים אמורים? — באישה צעירה ונאה, אבל הרבנית שלי היא כ"כ זקנה ומכוערה, שאפילו תגלה את כל שער ראשה לא תביא שום אדם לידי הרהורים, ולמיחוש לא מיבעי..

את המעשה הזה הבאתי לכם כלפי מאי? — כלפי המעשים שנע' שו בשבוע זה בחצר שטרונים, מכצרים של ר' חיים ושל הדרשן השוטרה בעי' דנו.

ראשית חכמה נשלחה לכל בני בירי הן את שמלות הילדות עד